

УДК 343.102

DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2026.01.3.10>

ЩОДО ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ПІДСЛІДНОСТІ У КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕННЯХ ЗА ФАКТАМИ БЕЗВІСНОГО ЗНИКНЕННЯ ОСОБИ У ПОСТВОЄННИЙ ПЕРІОД

Кавєріна Т.П.,

старший викладач кафедри криміналістики
навчально-наукового інституту права та психології
Національної академії внутрішніх справ
ORCID: 009-0001-7114-5173
e-mail: 0664191061t@gmail.com

Кавєріна Т.П. Щодо територіальної підслідності у кримінальних провадженнях за фактами безвісного зникнення особи у поствоєнний період.

Питання визначення підслідності у кримінальних провадженнях за фактами безвісного зникнення особи внаслідок бойових дій чи пов'язаних з ними обставинами, є надскладним і актуальним вже дванадцятий рік. Лише у 2025 році такий порядок частково врегульовано кримінальним процесуальним законодавством (статті 216, 218, 615)[1], проте це питання все ж залишається чутливим поза межами дії зазначеної норми, адже вона містить ознаки конкурентності та тимчасовості. Саме аналізу необхідності впровадження постійної норми при визначенні територіальної підслідності у зазначеній вище категорії кримінальних проваджень, присвячено цю статтю.

У статті досліджено ряд проблемних питань, пов'язаних з визначенням територіальної підслідності у кримінальних провадженнях за фактами безвісного зникнення особи, пов'язаними з бойовими діями, що мають не лише процесуальні наслідки у вигляді порушення розумних строків, повноти та ефективності проведення досудового розслідування, а й суспільно етичні – зниження довіри населення до правоохоронних органів під час роботи з вразливими потерпілими.

Визначено, що своєчасне звернення заявника до правоохоронних підрозділів за місцем свого мешкання, в (умовно) більш спокійних регіонах, що не перебувають у безпосередній близькості до зони бойових дій, не за місцем вчинення кримінального правопорушення, внесення саме там відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань (далі – ЄРДР)[2], проведення першочергових слідчих (розшукових) дій, призначення необхідних експертиз та постійна взаємодія з оперативними та військовими підрозділами, може призвести до більш швидкого та своєчасного реагування на подію, встановлення місцезнаходження зниклого, а у випадку загибелі розшукуваної особи – її вчасної ідентифікації у найбільш ефективний спосіб, - і є натеper основними чинниками ефективності проведення досудового розслідування.

Окреслено основні моменти, в тому числі й проблемні, які слід врахувати при вирішенні питання визначення територіальної підслідності у зазначеній категорії проваджень.

Наголошено на необхідності внесення змін до статті 218 КПК України з урахуванням аргументів, на які посилається автор статті, бо вони вказують на необхідність врегулювання питання визначення територіальної підслідності на постійній основі. Аргументовано актуальність цього питання протягом тривалого часу після закінчення війни за Незалежність України [3].

Ключові слова: воєнні злочини, територіальна підслідність, зникнення безвісти за особливих обставин, кримінальний процес, досудове розслідування.

Kavierina T.P. To the question of territorial jurisdiction in criminal proceedings concerning the disappearance of persons in the post-war period.

The issue of determining jurisdiction in criminal proceedings involving the disappearance of persons as a result of hostilities or related circumstances has been extremely complex and relevant for twelve years now. Only in 2025 was this procedure partially regulated by criminal procedural legislation (Articles 216, 218, 615), but the issue remains sensitive outside the scope of the aforementioned provision, as it contains elements of competition and temporality. This article is devoted to analysing the need to introduce a permanent norm for determining territorial jurisdiction in the above-mentioned category of criminal proceedings.

The article examines a number of problematic issues related to determining territorial jurisdiction in criminal proceedings involving the disappearance of persons, related to combat operations, which have not only procedural consequences in the form of violations of reasonable time limits, completeness and effectiveness of pre-trial investigations, but also socio-ethical consequences – a decline in public confidence in law enforcement agencies when working with vulnerable victims.

It has been determined that the timely appeal of the applicant to law enforcement agencies at his place of residence, in (relatively) calmer regions that are not in close proximity to the combat zone, not at the place where the criminal offence was committed, the entry of information into the Unified Register of Pre-trial Investigations, conducting initial investigative (search) activities, appointing the necessary expert examinations and maintaining constant interaction with operational and military units, can lead to a faster and more timely response to the incident, establishing the location of the missing person, and, in the event of the death of the person being searched for, their timely identification in the most effective manner, and are currently the main factors in the effectiveness of pre-trial investigations.

The main points, including problematic ones, that should be taken into account when deciding on the issue of territorial jurisdiction in the specified category of proceedings are outlined.

The need to amend Article 218 of the Criminal Procedure Code of Ukraine is emphasised, taking into account the arguments referred to by the author of the article, as they point to the need to regulate the issue of determining territorial jurisdiction on a permanent basis. The relevance of this issue for a long time after the end of the war for Ukraine's independence is argued.

Key words: war crimes, jurisdiction, disappearance under special circumstances, identification of a person, criminal proceedings, pre-trial investigation.

Постановка проблеми: ще з початку війни за Незалежність України постала серйозна проблема актуалізації визначення підслідності у кримінальних провадженнях за фактами безвісного зникнення особи (військової чи цивільної). Необхідність її вирішення була обґрунтована тотальною неможливістю проведення не лише пошукових заходів на тимчасово окупованих територіях, а й відсутністю чітко регламентованого алгоритму повернення тіл загиблих (померлих) звідти, відсутністю механізму визначення територіальної підслідності під час досудового розслідування подій, що сталися на тимчасово окупованих територіях. Відповідно, дистанційно чи посилаючись на документи, видані представниками окупаційної влади, без додаткового дослідження тіла, неможливо було визначення механізму завдання тілесних ушкоджень, ступеню їх тяжкості та встановлення прямого причинно-наслідкового зв'язку між завданням тілесних ушкоджень та настанням смерті. Крім того, з жовтня 2014 року правоохоронні органи України та органи правосуддя було передислоковано з тимчасово окупованих на підконтрольні Уряду території [4] для отримання можливості виконання функціональних обов'язків у законний спосіб. Однак рішення щодо діяльності органів прокуратури та міліції (станом на 2014 рік) приймалися на обласних рівнях, відповідно до перерозподілу територіальності судів. Тож вирішення питання територіальної підслідності у всіх кримінальних провадженнях щодо злочинів, учинених на тимчасово окупованих територіях, в тому числі й щодо незаконного позбавлення волі та зникнення безвісти цивільних та військових, потребувало актуалізації відповідно до чинних норм кримінального процесуального права, яких не було.

Стан опрацювання проблематики. Дослідження питання регулювання підслідності у кримінальних провадженнях, від початку дії кримінального процесуального кодексу в редакції 2012 року, призводили до зміни тлумачень норм статей 216 та 218 КПК України, розмежування повноважень органів досудового розслідування різних правоохоронних структур та упорядкування процесу досудового розслідування від моменту внесення відомостей до ЄРДР. Дослідженню особливостей визначення підслідності присвячено чимало робіт таких визнаних вчених, як Погорецький М.А. [5], Гринюк В.О. [5], Дрозд В.Г. [6], Музиченко О.В. [7], Городецька М.С. [8] та інших. Однак, саме питання необхідності запровадження постійної норми щодо визначення територіальної підслідності у кримінальних провадженнях за фактами безвісного зникнення цивільних громадян та військовослужбовців, якщо таке зникнення пов'язано з бойовими діями та тимчасовою окупацією країни, на постійній основі – не вивчалось.

Метою дослідження є аналіз наявних норм кримінального процесу та встановлення можливих шляхів вирішення проблематики питання визначення територіальної підслідності у кримінальних провадженнях за фактами безвісного зникнення цивільних громадян та військовослужбовців, якщо таке зникнення пов'язано з бойовими діями та тимчасовою окупацією країни, на постійній основі.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до положень статті 2 кримінального процесуального Кодексу України, серед завдань кримінального провадження є охорона прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження, а також забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування кримінальних проваджень [1].

Повертаючись до аналізу подій, що відбулись в період між початком російської агресії та її повномасштабним вторгненням, серед інших, перед правоохоронними органами постало питання проведення висококваліфікованого розслідування у кримінальних провадженнях за фактами безвісного зникнення цивільних громадян та військовослужбовців, якщо такі зникнення пов'язані безпосередньо з бойовими діями чи обставинами тимчасової окупації, потрапляння в

полон тощо, ідентифікації загиблих внаслідок зазначених обставин. Відповідно до чинного законодавства, проводитись досудове розслідування має тим органом досудового розслідування, на території обслуговування якого таке правопорушення вчинено. Однак, через стрімку окупацію частини Луганської та Донецької областей, анексію АР Крим, відбулись процеси швидкого переміщення особового складу правоохоронних підрозділів на територію, підконтрольну Уряду України, що супроводжувались частковою втратою особового складу, матеріально-технічних ресурсів та службової документації, включаючи матеріали кримінальних справ та проваджень, евакуацію яких не було належним чином організовано. Правоохоронні органи України втратили фактичну можливість проводити слідчі (розшукові) дії та оперативно-розшукові заходи на тимчасово окупованих територіях, доступ до яких, через фізичну небезпеку дії фактору непереборної сили було закрито.

Одночасно з цим, внаслідок бойових дій на зазначених територіях, в геометричній прогресії стали зростати факти безвісного зникнення цивільних громадян та військовослужбовців, зростає необхідність ідентифікації невпізнаних трупів, що також стало справжнім викликом для правоохоронців Донеччини та , Луганщини.

Для уникнення колапсу в питаннях досудового розслідування, Генеральна прокуратура України (на період вересня-жовтня 2014 року) прийняла рішення про тимчасову заборону зміни територіальної підслідності у таких провадженнях за органами досудового розслідування Донецької, Луганської областей та АР Крим, закріпивши його у відповідному листі-орієнтуванні для обласних структур прокуратури, одночасно роз'яснивши неможливість будь-яких правостосунків державним правоохоронним органам з так званими правоохоронними органами самопроголошених квазі-республік, що діяли на тимчасово окупованих територіях. Тож, відповідно до Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» від 15.04.2014 [9] та роз'яснювального листа Генеральної прокуратури України № 14/2/2-67-14741 від 02.10.2014 [10], вказано на неможливість проведення слідчих (розшукових) дій та оперативно-розшукових заходів на тимчасово окупованих територіях, що було логічно, однак значно ускладнило процес збирання доказів у всіх видах проваджень.

З повномасштабним вторгненням ситуація тільки загострилась.

Більшість кримінальних проваджень за фактами безвісного зникнення цивільних громадян та військовослужбовців, кваліфікується за статтями 115, 146-1 та 438 КК України.

Відповідно до ч.2 ст.216 КПК України, підслідність у кримінальних правопорушеннях, передбачених статтями 115 КК України (додаткова відмітка «зникнення безвісти»), 146-1 КК України (Насильницьке зникнення) належить до слідчих органів Національної поліції, а статтею 438 КК України (Воєнні злочини) – слідчих органів безпеки. Ці кримінальні правопорушення віднесено до особливо тяжких злочинів (ст. 12 КК України) [11]. А відтак, безумовне дотримання вимог Закону від самого початку досудового розслідування, стає запорукою набуття чинності вироку суду. Адже, як зазначено та обґрунтовано Погорецьким М.А. та Гринюком В.О., порушення правил підслідності під час досудового розслідування може мати наслідком визнання доказів недопустимими під час судового провадження, оскільки однією з умов допустимості доказів є наявність належного суб'єкта отримання доказів відповідно до ст. 93 КПК України[5, С.65].

Однак, як справедливо стверджує Городецька М.С., через застосування правил альтернативної підслідності за територіальністю та за спеціалізацією – з'явилися підстави для виникнення конкуренції суб'єктів кримінального провадження [8, С.65]. У випадку розслідування кримінальних проваджень з первинною правовою кваліфікацією за ст. 438 КК України, конкуренція суб'єктів кримінального провадження виникає між органами досудового розслідування Національної поліції та Служби безпеки України. А у випадку, коли фактично безвісне зникнення особи трактується як самовільне залишення частини (ст. 407 КК України), а у таких випадках досудове розслідування розпочинається за повідомленням військової частини, звідки зник військовослужбовець, конкуренція у суб'єктів підслідності відбувається між органами досудового розслідування Національної поліції та Державного бюро розслідування.

Питання правильності визначення територіальної підслідності, як наголошувалось вище, виникає від моменту внесення відомостей до ЄРДР. Норма статті 214 КПК України не обговорює питання підслідності і не забороняє внесення відомостей про кримінальне правопорушення через те, що вчинене кримінальне правопорушення не підслідне органу, до якого звернувся заявник. Таку особливість підтверджено постановою Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду від 23 листопада 2021 року у справі № 332/1189/18 [12] де вказано, що приписи частин 1, 2 ст. 214 Кримінального процесуального кодексу України не передбачають обов'язкової вимоги щодо дотримання правил підслідності при внесенні відомостей до ЄРДР. Стаття 214 КПК не містить вказівки і на можливість не вносити відомості, якщо кримінальне правопорушення не підслідне відповідно-

му органу розслідування [13]. Проведення досудового розслідування на певному етапі (тим паче, нетривалому) іншим органом досудового розслідування, ніж тим, який визначено в ст. 216 КПК, не є порушенням вимог кримінального процесуального закону [12].

Питання визначення всіх видів підслідності віднесено у площину діяльності органів прокуратури (ст. 216,218 КПК).

Таким чином, реагуючи на звернення громадян, що містить ознаки кримінального правопорушення, посадова особа, яка має на те повноваження, зобов'язана протягом 24 годин прийняти рішення про внесення відомостей в ЄРДР та розпочати досудове розслідування, про що повідомити прокурора. Вже прокурор, на підставі отриманої інформації, має вирішити питання про визначення підслідності, в тому числі й територіальної. Наразі приймати таке рішення необхідно з огляду на правовий режим воєнного стану [14].

Слід урахувати, що статтею 615 КПК України, визначається особливий режим кримінального провадження в умовах воєнного стану [1], а значить зазначена норма є не лише тимчасовим механізмом регулювання, а й надзвичайно важливим інструментом легалізації здобутих доказів та збереження ефективності слідства без шкоди для основних прав і свобод людини.

Відповідну статтю було доповнено новими положеннями Закону України від 14 квітня 2022 року № 2201-IX щодо здійснення досудового розслідування під час воєнного стану [15].

Водночас, даним Законом України, а також іншими нормативно-правовими актами було недостатньо мірою врегульовано низку питань, пов'язаних із правовою регламентацією окремих напрямів досудового розслідування, що може в подальшому призвести до визнання отриманих доказів недопустимими, або високої ймовірності встановлення фактів, неправомірних дій працівників органів досудового розслідування. Саме тому, відповідні проблемні питання потребували ґрунтовного наукового опрацювання та подальшого вдосконалення на рівні як локальних нормативно-правових актів, так і національного законодавства [16].

Невиправдано велика кількість осіб, зниклих безвісти за особливих обставин з числа цивільних громадян та військовослужбовців, які потягло за собою повномасштабне вторгнення, автоматично призвело до різкого збільшення звернень з питань встановлення їх місцезнаходження, до правоохоронних органів Національної поліції та Служби безпеки України. Громадяни звертались до правоохоронних органів як за місцем свого мешкання, так і за місцем зникнення військовослужбовця. У випадку звернення за місцем мешкання заявника, у найкоротший строк підслідність змінювалась за територіальним органом досудового розслідування, де відбулось зникнення особи. У випадку, коли таке зникнення відбулось на тимчасово окупованій території, така процедура відбувалась в межах закону, по раніше напрацьованому у 2014 році алгоритму дій.

В свою чергу, правоохоронні органи, які здійснюють свої повноваження на територіях, наближених до зони бойових дій, вимушені передислокуватись вглиб країни, відповідно до оперативної обстановки у зоні їх обслуговування. А це значить, що в першу чергу підлягають евакуації режимно-таємні підрозділи та органи досудового розслідування з їх архівом. Виходячи з аналізу карти бойових дій – передислокація у зворотному напрямку після повномасштабного вторгнення відбувається не часто, через мізерну деокупацію територій.

Таким чином, певні підрозділи органів досудового розслідування Головних управлінь Національної поліції в Луганській, Донецькій, Запорізькій, Херсонській, Харківській, Сумській, Дніпропетровській областях є вже тимчасово релокованими. Відповідно, саме вони і мають у своєму арсеналі левову частку всіх матеріалів досудового розслідування за фактами безвісного зникнення за особливих обставин цивільних громадян та військовослужбовців. Проте, через оперативну ситуацію та надмірне навантаження на слідчих, стан досудового розслідування перебуває не на найкращому рівні. До прикладу, станом на середину 2024 року, лише у провадженні слідчих Бахмутського РВП ГУНП в Донецькій області кримінальних проваджень зазначеної категорії перебувало понад двадцять тисяч. Така ситуація, навіть технічно, унеможлиблює проведення досудового розслідування зазначеної категорії кримінальних проваджень.

Ситуація з переміщенням зони бойових дій на територію Курської області Російської Федерації поставила перед органами прокуратури України взагалі неможливе до вирішення питання про визначення територіальної підслідності у кримінальних провадженнях за фактами безвісного зникнення там громадян України, адже таку територію не внесено до адміністративно-територіального устрою України (стаття 133)[17] і вона не є її частиною. Однак, вчинення кримінальних правопорушень щодо громадян України потребувало правового врегулювання, тож Офісом Генерального прокурора усно погоджено питання щодо проведення досудового розслідування зазначеної категорії проваджень тим територіальним підрозділом, яким було прийнято заяву про зникнення, без подальшого вирішення питання про територіальну підслідність. З точки зору Закону – це неможливо, але з точки зору реальності – такі непроцесуальні рішення допомогли утриманню іміджу дер-

жави у вирішення надчутливого питання. Крім того, у випадку вбивства комбатанта комбатантом, за нормами Міжнародного права – кримінальна відповідальність нівелюється.

Таким чином, врегулювання питання про визначення територіальної підслідності потребувало негайних змін (хоч у тимчасовому порядку), в межах дії норми статті 615 КПК України.

Постійні проблемні питання ефективності досудового розслідування у зазначеній категорії кримінальних проваджень на тлі тяганини призначення різнотипних судових молекулярно-генетичних експертиз, відсутності напрацьованої тактики у цьому питанні та відсутності будь-якого діалогу між родинами зниклих безвісти та загиблих, що призводило до кількомісячного очікування повернення тіл загиблих; тривалої передачі (пересилки) за підслідністю проваджень; неналежного стану їх відпрацювання в цілому, потягло звернення Уповноваженого з питань осіб, зниклих безвісти МВС України до групи народних депутатів України, з ініціативою щодо необхідності внесення тимчасових змін до кримінального кодексу України.

Так, згідно із Законом № 4555-IX від 22.07.2025,^[18] частину першу статті 615 доповнено абзацом п'ятнадцятим, у якому вказано, що «під час дії воєнного стану за клопотанням потерпілого, який є близьким родичем чи членом сім'ї особи, яка зникла безвісти за особливих обставин, прокурор своєю вмотивованою постановою може визначити місце проведення досудового розслідування кримінальних правопорушень, передбачених статтями 115, 146-1, 438 і 442-1 Кримінального кодексу України, пов'язаних із зникненням особи безвісти за особливих обставин у зв'язку із збройним конфліктом, воєнними діями, тимчасовою окупацією частини території України, за місцем проживання (перебування) потерпілого, який є близьким родичем чи членом сім'ї особи, зниклої безвісти за таких обставин».

Таким чином, тимчасово питання територіальної підслідності Законом врегульовано.

Однак, чи достатньо цього буде у практичній площині досудового розслідування у поствоєнний період, адже за дев'яносто днів після відміни правового режиму воєнного стану всі нормативно-правові акти перейдуть у звичайний режим функціонування, в тому числі й норма про територіальну підслідність повернеться в межі статті 218 КПК України, проте сотні зниклих безвісти не буде знайдено та ідентифіковано, є ймовірність і тимчасово неповної деокупації територій України, а прокурори вимушені будуть змінювати підслідність у звичайному порядку, поза межами дії статті 615 КПК України.

Висновки. На підставі вищевикладеного, логічними вбачаються висновки про те, що наразі процес визначення територіальної підслідності у кримінальних провадженнях за фактами безвісного зникнення цивільних та військових під час воєнного стану та за обставин, пов'язаних з війною, врегульовано в межах положень статті 615 КПК України. Однак, встановлення (ідентифікація) особи невпізаного трупа за допомогою різноманітних тактик в межах досудового розслідування доцільне лише за умов достатнього доступу до слідства та правосуддя, бо інше тягне за собою багато невиправданих помилок, що призведуть до сплеску суспільної хвилі негативу. Тож наразі можна зробити висновок про те, що процес визначення територіальної підслідності під час досудового розслідування зазначеної категорії кримінальних проваджень у поствоєнний період однозначно потребує змін. Такі зміни мають мати за основу постійність, а не тимчасовість, адже війна не закінчиться доти, доки останнього воїна не буде знайдено та ідентифіковано, що ще раз підтверджує доцільність позитивного вирішення питання, порушеного автором.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України. Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#top> (дата звернення 17.12.2025).
2. Про затвердження Положення про Єдиний реєстр досудових розслідувань, порядок його формування та ведення: Наказ Офісу Генерального прокурора від 30.06.2020 № 298. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0298905-20#top> (дата звернення 23.12.2025).
3. Про засади державної політики національної пам'яті Українського народу. Закон України від 21.08.2025 № 4579-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4579-20/ed20250821#n18> (дата звернення 17.12.2025).
4. Про визначення територіальної підслідності справ. Вищий Спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ. Розпорядження від 02.09.2014 № 27/0/38-14. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/rozp_27_0_38_14_2014_09_02.pdf (дата звернення 05.01.2026).
5. Погорецький М.А., Гринюк В.О. Визначення прокурором підслідності кримінального провадження. *Вісник кримінального судочинства*. 2016. № 3. С. 60–68. URL: <https://vkslaw.com.ua/index.php/journal/article/view/583/522>.
6. Дрозд В.Г. Щодо місця проведення досудового розслідування. Актуальні питання досудового розслідування та тенденції розвитку криміналістичної методики. Харків. 2018. С. 58–60. URL: https://univd.edu.ua/general/publishing/konf/21_11_2018/pdf/26.pdf.

7. Музиченко О.В., Карандась М.В. Визначення підслідності в кримінальному провадженні: актуальний стан. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*. Серія Право. Випуск 75 ч. 2 С. 105–111; DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2022.75.2.17>.
8. Городецька М. Щодо розподілу підслідності на досудовому розслідуванні. *Правовий часопис Донбасу*. 2022. № 2 (79). С. 136–143. DOI: <https://doi.org/10.32782/2523-4269-2022-79-2-136-143>.
9. Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України Закон України від 15.04.2014 № 1207-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1207-18#Text> (дата звернення 25.11.2025).
10. Лист Генеральної прокуратури України від 2 жовтня 2014 року № 14/2/2-67вих-14-741.окв. URL: https://dostup.org.ua/request/list_ghienieralnoyi_prokuraturi#incoming-364824 (дата звернення 25.11.2025).
11. Кримінальний кодекс України: Закон України від від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення 24.11.2025).
12. Постанова Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду від 23.11.2021 у справі № 332/1189/18. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/101424412> (дата звернення 25.11.2025).
13. Огляд судової практики Касаційного кримінального суду у складі Верховного суду (актуальна практика). Рішення, внесені до ЄДПСУ, за липень 2022 року. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/Oglyad_KKS_07_2022.pdf (дата звернення 24.11.2025).
14. Про правовий режим воєнного стану. Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> (дата звернення 02.12.2025).
15. Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо удосконалення порядку здійснення кримінального провадження в умовах воєнного стану. Закон України від 14.04.2022 № 2201-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2201-20#n45> (дата звернення 02.12.2025).
16. Drozd, V., Tsutskiridze, M., Burlaka, V., Romanov, M., Pohoretskyi, M. Considerations on the reform of Ukraine's wartime criminal justice system: Consideraciones sobre la reforma del sistema de justicia penal de Ucrania en tiempos de guerra. *Cuestiones Políticas*. 2020. № 40 (74). P. 779–803. DOI:10.46398/cuestpol.4074.43.
17. Конституція України. Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%#top> (дата звернення 02.12.2025).
18. Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо особливостей досудового розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із зникненням осіб безвісти за особливих обставин під час дії воєнного стану. Закон України від 22.07.2025 № 4555-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4555-20#n69> (дата звернення 02.12.2025).

Дата першого надходження рукопису до видання: 5.01.2026
Дата прийняття до друку рукопису після рецензування: 26.01.2026
Дата публікації: 2.02.2026